

Март – време за предцъфтежни пръскания в овощната градина и грижа за лозовите насаждения

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 12.03.2026 *Брой:* 3/2026

По-подходящи условия за провеждане на предцъфтежните пръскания при овощките ще има в началото на второто десетдневие.

При овощните култури през втората половина на месеца ще протичат фазите: набъбване, разпукване на пъпките, бутонизация и цъфтеж при част от раноцъфтящите костилкови видове. Прогнозираните минимални температури в полските райони са над критичните за по-напредналите в развитието си овощки.

Очакваните валежи през периода 20.03 -26.03. 2026 г. ще ограничават провеждането на растителнозащитните пръскания при овошките. Но в края на месеца ще има отново условия за провеждане на растителнозащитните пръскания при овошките.

В овощните разсадници

Преди засаждане на семеначета и резниците в маточниците и питомниците първа година за борба с почвените вредители се третира с един от препаратите - Ерколе ГР (1-1,5 кг/дка), Трика Експерт (1-1,5 кг/дка), локализирано, само в браздата на засаждане, до корените на растенията.

*Бактериалният рак по костилкови овощни е сериозно заболяване, причинено от *Agrobacterium* или *Pseudomonas*. Проявява се чрез туморни образувания, подутини и хлътвания по ствола, корените и клоните. Патогенът се разпространява чрез посадъчен материал, инструменти и почва.*

Срещу почвени патогени - видовете кореново гниене и бактериален рак, корените се натопяват в разтвор на фунгицид с активна база меден оксихлорид – Капър Кий, Кодимур 50 ВП, Купроцин 35 ВП (18-30 г/10 л вода).

Изрязват се заразените от брашнеста мана връхни части на клоновите ябълкови подложки, предназначени за засаждане в маточниците и питомниците първа година, а силно заразените се бракуват. Бракуват се и всички растения за засаждане, по корените на които има тумори от бактериален рак.

Залагат се отровни примамки от сварени царевични или пшенични зърна, Актелик 50 ЕК или Biona Sincar (4 л на 1 кг зърно) и растително масло или се заравя Мезурол Шнекенкорн (250 г/дка) срещу поповото прасе в семенилицата.

В маточните насаждения за производство на ябълкови подложки се изрязват до основи заразените от брашнеста мана леторасти. При наличие на яйца от калифорнийска щитоносна въшка преди разпукване на пъпките всички дръвчета се пръскат зимно с 3 % Акарзин или ПараЗомер.

В овощните насаждения

Март е крайният срок ремонтът на машините да се довърши. Доставят се препаратите, необходими за борба с болестите, неприятелите и плевелите през второто тримесечие. Ако не е направено през предишните месеци, материалите с които са били обвити стъблата на младите овощни дръвчета се събират и изгарят.

Преди да са се разпукали пъпките може да се извършва зимно пръскане на овощните насаждения, ако това не е направено през февруари.

Всеки ден се правят наблюдения под микроскоп по метода на Холц върху узряването на аскоспорите на причинителя на струпяването по ябълката и крушата, червените листни петна по сливата, загиването на завръзките по дюлята, оранжевите листни петна по бадема, цилиндроспориозата по черешата и други болести. Пръскането срещу струпяването се обявява веднага щом бъде установено пожълтяване на аскоспорите и изхвърлянето им след двучасово престояване във влажна атмосфера в петриево блюдо.

Поставят се рамки изолатори върху събраните материали през предната година от ябълковата и сливовата плодова оса и от черешовата муха във връзка с проследяване на развитието им.

Върху дървета, нападнати силно от кръгломиниращия молец през предната година, се поставят стъблени кафези за установяване излитането на пеперудите от първото поколение и определяне момента за пръскане. Опазването на ябълковите насаждения от него зависи от навременното и качествено провеждане на борбата с първото поколение.

Установява се плътността на костилкоплодовата листна оса в черешовите и прасковените насаждения чрез почвени разкопки. Под 10 дървета се правят по две разкопки с размери 50/50/25 см. Същите разкопки се използват за установяване и плътността на черешовата муха в черешовите насаждения, като изкопаната почва се пресява със сито.

Преглеждат се клонки от 5-10 прасковени дървета, за да се установи плътността на прасковения клонков молец, който зимува в пъпките, основата на едногодишния прираст и мумифицираните плодове.

Ако това не е извършено през ноември, се събират 1000-2000 мумифицирани бадемови плода от дърветата или от падналите върху почвата. Поставят се в кафези за проследяване началото на летежа, масовия летеж и края на летежа на бадемовия семед. Първото пръскане се провежда след летеж.

Ябълковият цветопробивач (Anthonomus pomorum L.) се среща повсеместно у нас. напада основно ябълката, но е намиран и по крушата. Вреди главно в овощните насаждения, където не се провежда редовна растителна защита.

За установяване плътността на ябълковия цветопробивач в края на месеца се извършва стръскване на 10 ябълкови дървета, равномерно разпръснати в насаждението. Ябълковият цветопробивач развива едно поколение годишно и зимува като възрастно насекомо главно под старата и напукана кора на ябълката и крушата и много малко под окапалите листа. При затопляне на времето те напускат скривалищата си, хранят се известно време, след което снасят яйцата си. Този период е най-подходящ за борба с възрастното насекомо. Ако при стръскването се установяват повече от три бръмбара на дърво, се пръска с Сумицидин 5 ЕК (0,02 %), Децис 100 ЕК (7,5-12,5 мл/дка), Дека ЕК (30-50 мл/дка).

Стъблата и дебелите клони на ябълковите дървета, нападнати от ябълкова стъкленка и кореста завивачка се пръскат с Кораген 20 СК (16-30 мл/дка), Сумицидин 5 ЕК (0,02 %).

Там където пъпките на прасковените дървета са в фаза набъбване се пръска с 1 % бордозелов разтвор, Шампион 50 ВП (300 г/дка), Фунгуран ОН 50 ВП (150-250 г/дка), Капър Кий (240-300 гр/дка) за борба с къдравостта, сачмянката и кафявото гниене. Срещу сачмянка и кафяво гниене може да се пръска до фаза бутон.

Ранното кафяво гниене се среща по всички костилкови овощни видове, а също така по трънка, ябълка и круша. Болестта се появява от цъфтежа на дърветата до узряването на плодовете. При благоприятни условия болестта нанася големи загуби на чувствителните сортове.

Предцъфтежно пръскане на кайсиеви, сливови и черешови дървета се провежда срещу сачмянката – гъбна и бактериална и кафявото гниене и на бадемовите срещу церкоспороза, сачмянка, оранжеви листни петна и струпяване със същите препарати. Извършва се и пръскане с Кораген 20 СК (16-30 мл/дка), Сумицидин 5 ЕК (0,02 %) срещу листогризещите гъсеници и други неприятели.

По сигнал на пунктовете за прогноза и сигнализация на БАБХ се пръскат семковите овощни дръвчета срещу струпяване, отново със същите препарати и в същата концентрация.

Провежда се цъфтежно пръскане на кайсиевите дървета с Скор 250 ЕК (0,02-0,03 %) срещу кафявото гниене. Ранното кафяво гниене е най-опасната болест по кайсията. За цъфтежно пръскане на кайсията не трябва да се използват месъдържащи химични средства.

Влажността на почвата през март се прогнозира да е достатъчна за дружно поникване на плевелните семена. От друга страна благоприятства действието на почвените хербициди и затова внасянето им през март е винаги ефективно. Третира се само редовата ивица на насажденията. Преди внасяне на хербицидите почвата се разрохква и подравнява. Хербицидите се изпръскват с пръскачки, които не се използват за пръскане с други пестициди. Когато няма такава възможност, след пръскане резервоарите, тръбопроводите и разпръсквачките на пръскачките се измиват обилно с вода, в която е разтворена 2 % калцинирана сода или негасена вар.

Използва се Стомп-Аква или друг хербицид и при семкови и костилкови овощни видове в концентрация 250-300 мл/дка.

Ако след внасяне на хербицидите настъпи засушаване се извършва дъждуване с поливна норма, не по-голяма от 30-35 л/м², тъй като водата може да измие хербицидите в подолните почвени слоеве.

Ако не желаете междуредията да са под формата на черна угар, може да затревите площта с тревни смеси. Това става при първото затопляне на времето, след като сте

наторили с оборски и минерални торове. Може да се използват следните смеси в следното съотношение за 1 декар: червена детелина (1,6 кг семена) и тимотейка (1 кг); червена детелина (1,5 кг) и ежова главица (1,4 кг); червена детелина (1-1,2 кг), тимотейка (0,6 кг) и френски райграс (0,7 кг); червена детелина (1,5 кг), италиански райграс (1 кг) и тимотейка (0,6 кг); Затревените градини се косят 3-4 пъти през годината.

В ягодовите насаждения

Брашнестата мана се среща предимно при ягоди, отглеждани в оранжерийни условия или на полето в микрорайони с висока атмосферна влага и силно чувствителни сортове. Причинителят на заболяването оцелява като мицел в пъпките, през последните години е доказано, че се образуват и зимуващи плодни пъпки, наречени клеистотеции.

Събират се и се изгарят изсъхналите листа в ягодовите насаждения, за да се унищожат причинителите на белите и виолетово-кафяви листни петна, на брашнестата мана и др.

В малиновите насаждения

Малиновата галица (Lasioptera rubi) причинява гали по насажденията, които се формират в средните и ниските части на летораслите. Удебеляването възпрепятства движението на соковете в растението и то постепенно отслабва, а после и изсъхва. През пролетта и есента е добре малиновите храсти да се третират с 1%-ов разтвор бордолезов разтвор.

Изрязват се и се изгарят малиновите издънки, нападнати от малинов молец, дидимела, кониотириум, малинова галица, малинова стъкленка и др.

В касисовите насаждения

Касисова стъкленка (Synanthedon tipuliformis)

Изрязват се, без да се оставят чепове, и се изгарят клонките нападнати от стъкленка, антракноза и др.

В лозовите насаждения

Третират се с хербициди лозовите насаждения и се извършват почвообработки. Използва се Стомп-Аква в концентрация 250-300 мл/дка. Ако след внасяне на хербицидите настъпи засушаване се извършва дъждуване с поливна норма, не по-голяма от 30-35 л/м², тъй като водата може да измие хербицидите в по-долните почвени слоеве.

Ако не желаете междуредията да са под формата на черна угар, може да затревите площта с тревни смеси. Това става при първото затопляне на времето, след като сте наторили с оборски и минерални торове. Може да се използват следните смеси в следното съотношение за 1 декар: червена детелина (1,6 кг семена) и тимотейка (1 кг); червена детелина (1,5 кг) и ежова главица (1,4 кг); червена детелина (1-1,2 кг), тимотейка (0,6 кг) и френски райграс (0,7 кг); червена детелина (1,5 кг), италиански райграс (1 кг) и тимотейка (0,6 кг); Затревените градини се косят 3-4 пъти през годината.

Създаването на нови лозя трябва да се извършва в райони, свободни от нематоди с гарантирано здрав посадъчен материал и върху дренирани терени.

Стари изкоренени лозови насаждения могат да се засаждат отново с лозя най-рано след 7-8 години. Препоръчва се освен задължителното риголване на площта, поддържане на угар за 1-2 години. С цел превенция на чернилката по лозата се използва само зрял лозов материал за размножаване.

Пясъкът за стратификация трябва да се подменя при всеки нов производствен цикъл. Лозичките трябва да се съхраняват във вертикално положение, така че да са заровени само корените им. Температурата при съхранение трябва да се поддържа между 0-5 °C, а влажността на въздуха да е под 70 %. Лозовите вкоренилища трябва да се създават върху добре дренирани площи.

С цел превенция от бактериален рак строго се спазват всички общи фитосанитарни мерки, свързани с дезинфекция на работните повърхности на инструментите при облагородяването на маса.

Преди засаждане на посадъчен материал, лозичките се потапят в разтвор на медсъдържащ препарат.

*Екскориозата по лозата е широко разпространена в лозарските райони у нас и често се бърка с други болести. Причинителят на болестта е гъбата (*Phomopsis viticola* Sacc.), която напада главно зелените части на лозата, но признаци се появяват и по едногодишната и многогодишната дървесина.*

При нападение от екскориоза се провеждат третирания, когато половината от пъпките в основата на летораслите се намират в стадий пеперуда и при отделяне на трети лист от леторасла, с един от фунгицидите – Тиовит Джет 80 ВГ (1250 г/дка) или друг препарат на база сяра, Куадрис (0,075-0,1 %), Микал Флаш (0,3 %), Универсал (200-280 мл/дка).

През втората половина на март се провежда наблюдения за установяване плътността на зимуващите ларви на лозовата щитовка. Обследват се 5-10 лози на всеки 50 декара, разположени шахматно в насаждението. Методиката е като при „зимното обследване“ на овощните. При плътност 1 ларва на 1 линеен метър плодна пръчка се препоръчва третиране с 3 % зимно масло (Паразомер и др.). То трябва да се извърши до набъбване на пъпките.

При създаване на нови насаждения трябва да се направят почвени разкопки за да се определи плътността на ларвите на лозовите хоботници. При повече от 1 ларва на m^2 може да се внесат гранулирани инсектициди, препарати на база ентомопатогенни гъби като *Beauveria bassiana* (Натуралис), както и ентомопатогенни нематоди (*Steinernematidae*).

За установяване плътността на ларвите на обикновен майски бръмбар, широкогръд майски бръмбар, юлски (мраморен) бръмбар, житен юнски бръмбар, обикновен юнски бръмбар, априлски бръмбар се използват почвени разкопки, както при телените червеи, но на дълбочина 50-60 см. Борбата се извежда с препаратите, използвани при телените червеи - гранулираните пиретроиди Форс Ево (1,2-1,6 кг/дка), Ерколе ГР (1000-1500 г/дка), Коломбо Про МГ (1,2 кг/дка); Леброн 0,5 Г (1,2-1,5 кг/дка), Трика Експерт (1000-1500 г/дка) и Форс 1,5 Г (от 300-500 до 1000 г/дка).

При нужда, срещу възрастните на лозовият стригач, се пръска с контактни карбаматни средства, в по-високи дози.

Срещу акари, при надвишаване на прагът на икономическа вредност, ако преобладават яйцата и младите ларви, трябва да се предпочетат хормоналните акарициди, като Нисоран

10ВП (75 г/дка). Ако преобладават подвижните форми (ларви, нимфи и възрастни) могат да се използват контактни акарициди – Данитрон 5 СК (100 мл/дка), Ширудо (25 г/дка), Лимоцид (200 мл/дка), Прев-Голд (80-400 мл/дка), Тиовит джет 80ВГ (2000 г/дка).